

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu**

Wrocław, dnia 19 maja 2010 r.

**Pan
Przemysław Wroński
Nadleśniczy
Nadleśnictwa Żmigród
w Żmigrodzie**

P/09/158
LWR-410-42-05/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu skontrolowała Nadleśnictwo Żmigród, zwane dalej „Nadleśnictwem”, w zakresie udostępniania terenów Lasów Państwowych przedsiębiorcom eksploatującym kopaliny pospolite w latach 2007-2009 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 5 maja 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Nadleśniczemu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z uchybieniami działalność Nadleśnictwa w zakresie objętym kontrolą. Powyższa ocena wynika z ocen cząstkowych przedstawionych poniżej.

1. W badanym okresie na obszarze administrowanym przez Nadleśnictwo na cele związane z wydobywaniem kruszyw naturalnych udostępniono jednemu podmiotowi gospodarczemu² 4,81 ha terenów leśnych. Warunki dzierżawy tych terenów ustalono w treści czterech umów zawartych przez Nadleśnictwo przed 2006 r. (od 2008 r. dwie pozostawały czynne) po uzyskaniu zgody

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701

² Zakład Produkcji Betonów „PREFBET” Sp. z o.o. w Powodowie, od stycznia 2008 r. XELLA Polska Sp. z o.o. w Warszawie po połączeniu z „PREFBET”.

Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) we Wrocławiu. W umowach nałożono na dzierżawcę obowiązek m.in. wylesienia wydzierżawionej nieruchomości na koszt własny z przekazaniem pozyskanego drewna Nadleśnictwu, użytkowania gruntu zgodnie z celem dzierżawy bez prawa odstępowania osobom trzecim bez zgody wydzierżawiającego oraz przywrócenia właściwości gruntu przez przeprowadzenie rekultywacji w kierunku określonym przez organ koncesyjny. Umowne stawki czynszu dzierżawnego brutto w wysokości od 0,73 zł/m² -1,63 zł/m² w 2007 r., 1,68 zł/m² w 2008 r. i 1,76 zł/m² w 2009 r. ustalono z zachowaniem obowiązujących wymogów³. Wprowadzając od 2008 r. umowne zasady ustalania czynszu dzierżawnego w oparciu o zarządzenie Dyrektora RDLP we Wrocławiu⁴ nie wprowadzono zapisów wskazujących na zmianę składnika wynagrodzenia związanego z opłatą eksploatacyjną wraz ze zmianą jego wysokości dokonaną przez Radę Ministrów⁵, choć w praktyce stosowano aktualną wysokość opłaty eksploatacyjnej. Terminową płatność czynszu w dwóch ratach⁶ zabezpieczono poprzez ustalenie warunku o natychmiastowym rozwiązaniu umowy dzierżawy w przypadku zalegania z płatnością ponad 3 miesiące. Uregulowania dotyczące zapłaty ustawowych odsetek w przypadku nieterminowej zapłaty czynszu dzierżawnego wprowadzono do umów od 1 stycznia 2008 r. Dla zapewnienia prawidłowej eksploatacji ustalono możliwość natychmiastowego rozwiązania umowy w przypadku użytkowania dzierżawionego terenu niezgodnie z warunkami umowy, m.in. w przypadku poddzierżawienia bez zgody Nadleśnictwa, niewłaściwego zabezpieczenia przeciwpożarowego i nie przestrzegania przepisów dotyczących ochrony przyrody. Wydzierżawione grunty były przekazywane dzierżawcy na podstawie protokołów, w których określano m.in. obowiązki dzierżawcy związane z wylesieniem gruntów, nie odnosząc się do stanu drzewostanu i dróg dojazdowych.

Najwyższa Izba Kontroli uznaje za celowe wprowadzenie rozwiązań rynkowych przy wyłanianiu przedsiębiorcy na dzierżawę terenów pod kopaliny pospolite dla ustalenia korzystnych warunków eksploatacji tych złóż, w tym wysokości czynszu dzierżawnego.

2. We wszystkich czterech przypadkach RDLP we Wrocławiu pobrało od przedsiębiorcy eksploatującego kopaliny jednorazowe odszkodowanie za przedwczesny wyręb drzewostanu

³ w 2007 r. - od ceny 1m³ drewna stosowanej przy wymiarze podatku leśnego oraz wielkości najmowanej powierzchni podawanej w ha, od 2008 r. – zasady ustalone przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) we Wrocławiu na podstawie Zarządzenia Nr 17/2007 z 31 marca 2007 r. w sprawie wprowadzenia zasad obliczania stawek czynszu za dzierżawę gruntów dla potrzeb eksploatacji kopalni

⁴ Nr 17/2007 z 31 marca 2007 r.

⁵ rozporządzenia wydawane na każdy rok na podstawie delegacji wynikającej z art. 84 ust. 4 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze – Dz.U. z 2005 Nr 228, poz. 1947 ze zm.

(łącznie 50,2 tys. zł) i roczne opłaty za nietrwałe wyłączenie gruntów z produkcji leśnej (łącznie równowartość 549,45 m³ drewna, od 2008 r. – 141,6 m³).

W badanym 3-letnim okresie Nadleśnictwo pozyskało czynsz dzierżawny za przedmiotowe tereny w łącznej kwocie 98,2 tys. zł, przy czym wpływy z tego tytułu w 2008 r. zmniejszyły się o 52,8% w porównaniu do 2007 r. (z 57,2 tys. zł do 27,0 tys. zł) głównie ze względu na zmniejszenie powierzchni dzierżawionych terenów (z 4,81 ha do 1,6 ha). W przypadku umowy z 1998 r. wysokość czynszu dzierżawnego zmniejszono wraz z rekultywacją części dzierżawionego terenu mimo, że nie było to odpowiednio uregulowane w treści umowy. Uregulowania takie wprowadzono do pozostałych umów obejmujących tereny dwóch wyrobisk eksploatowanych w czasie kontroli NIK. Kontrola ujawniła przypadek wpłaty czynszu dzierżawnego z 38-dniowym przekroczeniem terminu umownego (wpłacono 8.05.2007 r., zamiast 2.04.2007 r.⁷), co wynikało m.in. z wystawienia przez Nadleśnictwo faktury z żądaniem zapłaty 20 dni po terminie płatności. Nie naliczono i nie pobrano ustawowych odsetek za zwłokę. Możliwość pobrania, pomimo braku stosownych zapisów w umowach dzierżawy wynikała z uregulowań art. 359 § 1 i 2 Kodeksu cywilnego⁸.

3. Leśniczowie sprawujący bezpośredni nadzór nie wnosili w badanym okresie uwag, co do sposobu wylesienia gruntów przez przedsiębiorców i sposobu wydobywania kopalin. Rekultywacja dwóch działek, na których zakończono wydobywanie kopalin pospolitych, została przez dzierżawcę wykonana zgodnie z decyzją Burmistrza Gminy Milicz, w oparciu o dokumentację z zachowaniem leśnego kierunku zagospodarowania, co zostało potwierdzone opiniami wyrażonymi przez Dyrektora RDPL i Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu. Nadleśnictwo realizując zadania związane z remontem dróg leśnych nie nabywało kruszyw od przedsiębiorcy dzierżawiącego przedmiotowe grunty leśne.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, NIK wnosi o:

1. Rozważenie możliwości stosowania przy wyłanianiu dzierżawcy terenu przeznaczonego pod eksploatację złóż kopalin działań mających na celu zapewnienie konkurencji wśród przedsiębiorców z tej branży dla ustalenia rynkowej wartości czynszu dzierżawnego.

2. Wprowadzenie zapisów do umów dzierżawy określających zmianę stawki czynszu dzierżawnego w zależności od zmiany wysokości opłaty eksploatacyjnej.

⁶ I – do 31 marca, II – do 30 września

⁷ 31.03.2007 r. – sobota, 1.04.2007 r. - niedziela

3. Naliczenie i wyegzekwowanie od dzierżawcy odsetek za zwłokę w związku z nieterminową zapłatą I raty czynszu dzierżawnego za 2007 r.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Nadleśniczego w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach nie podjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią artykułu 61 ust. 1 ustawy o NIK w terminie 7 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego Pan Nadleśniczy ma prawo zgłosić do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu umotywowane zastrzeżenia w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK o sposobie ich rozpatrzenia.

⁸ Dz.U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.